

v preobliekaní do civilu a zásobovaní. Ranení boli nosení do dedín, a tam opatrovaní a liečení. Istá solidarita zachvátila všetky vrstvy. Možno povedať, že sa obyvateľstvo po povstaní chovalo veľmi pekne. Boj dlho ešte neprestal pod Poľanou a Veporom, celý Tisovec bol v horách, na Horehroní držali vojensko-partizánske skupiny celé dediny, veľmi agilná bola partizánska skupina okolo Detvy a hodne práce Nemcom spôsobili partizáni v okolí Bánoviec, Prievidze, Topoľčian. Na západnom Slovensku budované boli partizánske skupiny a denne prichádzalo k sabotážam. Boj prosto pokračoval v zmenenom merítku a za horších podmienok. Národ sa necítil porazeným, vedel, že jeho definitívne oslobodenie je veľmi blízko, vedel tiež však, že pre svoje oslobodenie sám dost urobil. I tí gardisti a ľudáci veľmi váhavo svoje funkcie opäť preberali a chovali sa vo väčšine mierne a snažili sa mnohé veci zamaskovať. Nebolo porážky a nebolo víťazstva na Slovensku. Nemci boj s partizánmi neskončili a už boli odvolaní na úseky k Michalovciam a Šahám. Pokusy mobilizovať Slovákov rozmnožili tiež bojové skupiny.

XII. Bilancia povstania

Politicky možno povstanie hodnotiť iba kladne. Tak si to uvedomovala aj väčšina ľudí. Slovenský národ bojoval súčasne proti Hitlerovi, Tisovi i Benešovi a vybojoval si postavenie samobytného národa, za ktorého nikdy iný nebude môcť hovoriť.

Po stránke vojenskej mohli byť výkony lepšie. I pokračovanie po 28. X. mohlo byť úspešnejšie. Celkove však i vojak i partizán statočne sa držali a v ťažkých podmienkach bojovať sa vlastne učili.

Z hľadiska medzinárodného Slovensko sa jasne primklo k pokrokovej a protifašistickej skupine a svoje sympatie k SSSR pri každej príležitosti búrlivo prejavilo.

Dr. G. Husák.

AŮD KSČ Praha. Mikrofilm K 4/677—704. Fotokópia originálu písaného na stroji.

577

1945, február 19. Londýn. — Rezolúcia schválená na záver rokovania Štátnej rady o zpráve člena vládnej delegácie F. Uhlířa o skúsenostiach z pobytu delegácie v SSSR a na území povstaleckého Slovenska.

Státní rada vzala s povďekom na vedomost rozhodnutí vládního delegáta ministra Františka Němce, schválené ostatnými členy politickej delegácie pro osvobozené území a členy Slovenské národní rady, aby místopředseda Státní rady posl. František Uhlíř byl vyslán do Londýna a podal tam zprávu o zkušenostech a dojmech z cesty československé vládní delegace do Svazu sovětských socialistických republik a z jejího pobytu na osvobozeném Slovensku. Posl. František Uhlíř přednesl tuto zprávu Státní radě v VIII. a IX. plenární schůzce dne 14. a 20. prosince 1944 a Státní rada mu děkuje za to, že ji tak otevřeně informoval o všem, co za své cesty viděl a zažil, a zejména o svých dojmech ze Slovenska. I když Státní rada považuje výklad posl. Fr. Uhlíře za jeho osobní zprávu a ne za zprávu celé delegace, čerpá z ní mnoho nových, cenných poznatků, velmi významných pro zahraniční státní zřízení.

Státní rada je si vědoma závažnosti problému nového uspořádání vzájemného poměru Čechů a Slováků v nové osvobozené Československé republice a referát posl. Fr. Uhlíře, jakož i debata o něm provedená, ukázaly jí tento problém znovu v plné šíři.

Státní radě je jasné, že Slovenské národní povstání na sklonku druhé světové války je východiskem nového života slovenského národa v jednotné Československé republice. Toto povstání rozptýlilo všechny pochyby, zda Slováci jsou hodni toho, aby se jako svéprávný národ zúčastnili spolu s českým národem jako rovný s rovným budování nové Československé republiky na nových základech. Státní rada je přesvědčena, že dojde k vzájemné dohodě mezi českým a slovenským národem o všech problémech a že nová Československá republika se stane stejně šťastným domovem Slovákům jako Čechům. Pokud jde o uspořádání politickostranických, kulturních i národních problémů na Slovensku, o nichž posl. Fr. Uhlíř Státní radě podal zprávu, považuje Státní rada jejich vyřešení v první řadě za věc, o které si slovenský národ rozhodne sám podle svého. Vyslovuje dík prezidentu republiky za jeho moudrou a prozíravou zahraniční politiku, která v souhlase s cítěním všeho lidu československého dovedla Československou republiku do nejužšího přátelství a spolenectví s mocným Sovětským svazem.

Státní rada s velkým pohnutím vzala na vědomost zprávu posl. Fr. Uhlíře o hrdinných činech československých vojenských jednotek na východní frontě, které bojují po boku slavné Rudé armády a které se účastní největších bitev za osvobození drahé vlasti. Věří, že tu jde o poslední, vrcholnou fázi československého osvobozovacího boje, v níž také všechen československý lid, úpící dosud pod jařmem okupantů, přispěje svými rozhodnými činy k brzkému a úplnému osvobození celé republiky.

ANS Praha. Státní rada Londýn, XVI. plen. schůze v 2. zasedání 4. období. Příloha k zápisnici. Strojopis, originál.

578

1945, február 21. [Slovensko.] — Časť zprávy plk. Vl. Příkryla o činnosti 2. čs. paradesantnej brigády v SSSR, týkajúca sa bojovej činnosti brigády v období Slovenského národného povstania.

I.

Úvod

Dne 29. srpna 1944 povstala velká část slovenského lidu proti úmyslu Německa vojensky okupovat Slovensko, zmocnit se na tomto území důležitých strategických bází a vyloupit bohatý národní a státní majetek ve prospěch živořícího, krvelačného, kdysi mocného a kulturně vyspělého německého národa.

Bylo to východisko z nouze, protože vítězoslavná Rudá armáda se přibližovala k hranicím ČSR na Podkarpatské Ukrajině.

¹ Zprávu napísal veliteľ 2. čs. paradesantnej brigády krátko po spojení brigády s jednotkami sovietskej armády na území Slovenska a adresoval ju voj. kancelárii prezidenta republiky, vládnemu delegátovi, náčelníkovi čs. vojenskej misie Píkovi, čs. MNO a hlavnému veliteľovi v Londýne a veliteľovi I. čs. armádneho sboru v SSSR.